

Поточний номер №21(5665)

Анонси

Тема номера

У пошуках правди

*Про поліграф («детектор брехні») знає чи не кожен українець. Хтось чув, що його використовували в ЦРУ, хтось щось читає з цього приводу... Аби належним чином розібратися, що ж таке поліграф, і яке місце займає Україна в світі поліграфології, «ІЗ» звернулася до поліграфолога міжнародного рівня **пана Андрія Волика**.*

Пошуками правди зацікавилися не сьогодні й не вчора. Ще в далекому минулому різні цивілізації намагалися створити власний «детектор брехні». Серед тогочасних «винахідників» відзначилися жителі Сходу. З цією метою вони використовували рисове борошно, так, саме борошно! Цей метод пошуків правди пояснювали тим, що в моменти сильного страху в роті припиняється виділення слини. Аби перевірити її наявність чи відсутність, у рот підозрюваному клали рисове борошно. Якщо через деякий час воно було сухим, цю особу вважали винною. Недосконалість такої перевірки очевидна – сухість у роті може бути не лише через страх розплати за вчинений злочин, а й через страх від самої процедури.

До нелегкої справи – визначення істини залучали навіть віслюка. Тестування відбувалося так: хвіст тварини мастили фарбою, після чого її прив'язували в напівтемному приміщенні. Підозрюваний мав погладити віслюка за хвіст, але якщо він зареве – вина була доведена. На думку творців цього варіанту «детектора брехні», людина, яка вчинила злочин, не гладитиме осла, щоб той мовчав. Тож і руки підозрюваного не будуть пофарбованими.

У Стародавньому Римі вважалося, що людина, яка червоніє під час відповіді на провокаційні запитання каже правду, якщо ж біліє – бреше.

Варіації щодо пошуку правди було надзвичайно багато, проте перші більш-менш серйозні технічні засоби почали створювати лише наприкінці XVIII століття. Тоді їх називали варіографами, викривальниками брехні тощо. Тепер вони відомі усьому світу, як поліграфи та «детектори брехні».

1921 року було створено перший справжній поліграф.

А от початок використання цього приладу для захисту комерційних інтересів датується 1923 роком. Американський поліграфолог Джон Ларсон на прохання господарів низки крамниць провів обстеження 38 співробітників з метою виявлення крадія товару. Результати перевірки однієї особи викликали підозру – вона відреагувала на запитання про крадіжки сильніше, ніж решта підозрюваних, а згодом зізналася в систематичних злочинах.

У 1938 р. стався перший випадок використання «детектора брехні» для експертизи товару в рекламі лез бритви «Gillette». Доктор Вільям Марстон прийняв пропозицію рекламного агентства з'явитися в рекламі, виступаючи на підтримку «Gillette». У рекламі, під назвою «Нові факти про гоління, виявлені детектором брехні», спеціаліст протестував групу осіб, які випробували леза «Gillette» та низки інших брендів. Він стверджував, що переважна більшість обстежених чоловіків віддавали перевагу саме «Gillette».

Кому в Україні потрібна правда?

– Україна – перша держава в Європі за кількістю куплених поліграфів, і посідає друге місце за цими ж показниками у світі, не враховуючи США, – з гордістю констатує пан Андрій Миколайович. – У нашій державі є найбільша колекція книг із поліграфології, зібрана з усього світу. Вона скуповувалася на різноманітних аукціонах. Також ми маємо, без перебільшення найбільшу колекцію поліграфів. Тож є чим пишатися.

Насамперед до нас по допомогу звертаються комерційні структури (менше державні), і незначна частина – це приватні звернення від населення: тут і сімейні пари, і батьки з дітьми... Спектр проблем та питань, з яким приходять клієнти, – величезний, тож і пропозиція для них відповідна, – наголошує наш співрозмовник.

Нині приватні підприємства мають можливість проводити скрінінгові перевірки під час відбору кандидатів на роботу, періодичні перевірки працюючого персоналу, спецперевірки персоналу у ході службових розслідувань тощо.

А найцікавіше те, – продовжує пан Волик, – що ще не так давно організації зверталися до професійних поліграфологів, аби ті допомогли їм підібрати тямущих кандидатів на роботу, а тепер більшість роботодавців звертається з метою виявити серед свого персоналу шахраїв, крадіїв, авантюристів (криза й тут дала про себе знати)...

Останнім часом значно зріс інтерес приватних осіб до сфери поліграфології. З'явилося чимало бажаючих з допомогою цього приладу з'ясувати проблеми приватного характеру. Найчастіше звертаються через ревності: хтось хоче довести свою вірність, а хтось навпаки – виявити зраду. Серед основних питань, із якими звертаються люди до пана Андрія Миколайовича, можна виділити такі: чи зраджує мені моя половинка, чи планує зраджувати; вона любить мене чи мої гроші; моя дитина наркоман; чи має моя дитина шкідливі звички тощо.

Серед багатіїв нині модно наймати персонал для дому та родини. Тож аби убезпечити себе та близьких, вони готові платити гроші за перевірку майбутніх робітників. Приходять із нянями, прибиральницями, репетиторами, охороною...

На що слід звертати увагу під час обрання поліграфолога?

Аби не потрапити до рук шахраїв, які вже опанували і цю сферу діяльності, за рекомендацією пана Андрія Миколайовича, слід звернути увагу на низку чинників. По-перше, виробник поліграфа (нині їх нараховується декілька, але ця техніка, втім, як і будь-яка інша, буває неякісною). Найкращими в усьому світі вважаються американці, які й зайняли майже 90 % світового ринку (точність їхнього поліграфа сягає 98%), а от наші сусіди росіяни значно поступаються якістю своїх приладів. За оцінками їхніх незалежних експертів, точність російської правди коливається від 56 – 65%. Тож, чи варто в пошуках правди користуватися таким пристроєм, адже результатом буде не правда, а напівправда?

Навіть якщо є класний прилад, але немає кваліфікованого спеціаліста, який має освіту визнаного у світі навчального закладу, то є певна небезпека, адже може статися ситуація, як у Крилова – окуляри хороші, а от що з ними робити? Не соромтеся запитати, де спеціаліст навчався і чи акредитований його ВНЗ, та ким він визнаний у світі? За якими методиками він працює, хто їх розробив та ким вони апробовані?

Також слід звернути увагу на ціну послуг, адже це недешева сфера діяльності і тут вартості в 20 – 30 євро бути не може. Неодмінно треба дізнатися, чи проходив інструмент, що використовується, всі державні обов'язкові реєстраційні процедури. Якщо ж ні, то це, скоріше за все, контрабанда, а, як відомо, умільці нині підробляють усе, що завгодно (а деякі «діячі» навіть не намагаються підробити, вони просто намотують на людину якісь проводи і вміло вдають із себе спеціалістів, тим самим заробляють чималі гроші, насправді ж анічоґісь не знають про поліграфію). З'ясуйте, ким і де сертифікований цей інструмент. Важливим питанням тут є і те, в яких світових об'єднаннях перебуває поліграфолог, бо, як відомо, для непрофесіоналів туди закриті всі двері, а одним і основних чинників, за якими туди можна вступити, є хороша освіта (американська або ізраїльська).

Оформлення кімнати має бути спеціальним – близько 8 квадратних метрів, тут мають бути чорно-білі кольори, мінімалізм: ніяких годинників, фотокарток, картин, шпалер з візерунками тощо не повинно бути. Якщо людину, яку тестують, садять обличчям до вікна або дверей, – тікати треба від такого горе-фахівця. Якщо відсутнє спеціальне крісло – це також свідчення непрофесіоналізму та того, що відповідь на 8-12 % буде неправдивою. Не менш важливим є й зовнішній вигляд поліграфолога, неприйнятні: строкатий одяг, прикраси, парфуми, неординарні зачіски тощо.

Хвилювання – не завадить...

У цьому «ІЗ» запевнив пан Волик, адже методи та знання, якими володіє поліграфолог дають можливість виявити звичайне хвилювання і не брати його до уваги. Нервова система людини працює таким чином, що під час хвилювання та під час брехні виникають зовсім різні психологічні реакції, які фахівець із легкістю відрізняє. У ході проходження тестування на поліграфі в тій чи іншій мірі хвилюється та переживає кожна людина, тож якби не було методів виявлення звичайного хвилювання – не було б й сенсу проводити такі перевірки.

Законодавча база

Будь-яка людина, котра перевірятиметься на детекторі, має повне право відмовитися від цієї процедури.

Геннадій Москаль запропонував законопроект «Про особливості використання поліграфа в оперативно-розшуковій діяльності». Поки що він так і перебуває в стані законопроекту, але якби його ухвалили, то ця діяльність могла б стати аргументованою, доказовою базою в суді та в інших державних інстанціях. Тож нині результати перевірки на поліграфі визнає суд лише у випадку двосторонньої, юридично завіреної, згоди. Якщо суд зобов'язав підсудного пройти тести на поліграфі, то такі свідчення також можуть бути доказовою базою.

Анна РСПЧ, «ІЗ»

Зразок заяви до суду

Всі подробиці тут: [▶▶▶](#)

Державні закупівлі

Всі подробиці тут: [▶▶▶](#)

50 років

Оголошення

До уваги викладачів, курсантів, студентів, магістрів та здобувачів вищих навчальних закладів, працівників наукових закладів усіх рівнів. Редакція «Іменем Закону» оголошує про початок виходу у світ нового видання

«Іменем Закону. Науковий вісник»,

в якому друкуватиме наукові матеріали на конкурсній основі.

Журнал включений до Переліку фахових видань ВАК України (рішення Президії ВАК від 14 червня 2007 року).

До авторів! Вимоги до матеріалів, котрі будуть надсилатися до редакції, читайте тут [▶▶▶](#)

За детальнішою інформацією звертатися за тел. (044) 254-78-05 та електронною поштою editor@imzak.org.ua. Наукові твори дописувачів редакція приймає за адресою: м.Київ, вул.Пилипа Орлика, 22/2, кім.2.

«Іменем Закону. Науковий вісник» №1(1) (2006 р.) [▶▶▶](#)

«Іменем Закону. Науковий вісник» №1(2) (2007 р.) [▶▶▶](#)

«Іменем Закону. Науковий вісник» №2(3) (2007 р.) [▶▶▶](#)

«Іменем Закону. Науковий вісник» №3(4) (2007 р.) [▶▶▶](#)

«Іменем Закону. Науковий вісник» №1(5) (2008 р.) [▶▶▶](#)

«Іменем Закону. Науковий вісник» №2(6) (2008 р.) [▶▶▶](#)